

קונטרס

טעם זקנים

שיחות התחזקות בעבודת השם
ע"ד הסלולה של
רביה"ק מוהר"ן מברסלב זי"ע
מאת הרה"ח
ר' לוי יצחק בענדער ז"ל
מתובל בסיפורי עובדות מאנ"ש מדורות הקודמים
מתורגם ללשון הקודש

פרשת ויקהל שנת תשל"ד

יד

מבן
טעם
זקנים

שיחותיו של
רבי לוי יצחק בנדר ז"ל

תוכן השיעור

היה לכם רבי...	את אשר יאהב ה' יוכיח
מוחין דגדלות	אנפין נהירין
כד וחד	עשה לי מטעמים כאשר אהבתי
שכל הנקנה	דיבור בלא דעה – דיבור בדעה
כל שאין בו ביטול תפילה	יפה צעקה לאדם
פנים של חסד	אנו עמלים
בראתי תורה תבלין	גדול תלמוד שמביא לידי מעשה

כל הזכויות שמורות

שער ועימוד: י. גרוס

0527644765

הערות והארות מתקבלות בחפץ לב, נא להתקשר אל:

יוסף מענדל האס, מאנסי ארה"ב

(מארה"ק: 0722-573-456) 1-845-200-0443

לקבלת הקונטרס וכן ההקלטה (MP3) של השיעור, יש לפנות דרך האימייל:

Rlyb148@gmail.com

לתרומות והפצה בלבד:

0548432460

bn5710048@gmail.com

פרשת ויקהל, שנת תשל"ד

שיעור בספה"ק ליקוטי מוהר"ן תורה ע"ד

(טייפ מס' 23#) (טייפ מס' 25#)

את אשר יאהב ה' יוכיח

--- אומר הרבי " דינא קדישא ", יש דינא קדישא, על האדם שורים דינים, אולם הם נמשכים מצד הקדושה! תכלית ההתקרבות בלבד, התקרבות לה' יתברך! ולהפך, יש " דינא דמסאבא ", והוא נמשך מצד הטומאה, מהסטרא אחרא.

אומר הרבי: "יצחק" הוא 'דינא קדישא', אולם הוא נמשך 'מצד החסד', "אברהם הוליד את יצחק". 'אברהם' הוא 'חסד', ו'יצחק' הוא 'דין', כלומר

הערות ומראי מקומות

א. מתוך הלשון בליקוטי מוהר"ן תו' ע"ד (מהלשון של מוהרנ"ת הנדפס בסוף התורה); כי יש שני מיני דינים. כי יש דינא דמסאבא, בחינת נחש הטיל זהמא בחוה. ויש דינא קדישא, בחינת: "את אשר יאהב ה' יוכיח" ... ואלו הדינים והיסורים הם נראין בהתרחקות, כאלו רוצים להרחיקו מעבודתו ח"ו, ובאמת זה ההתרחקות הוא עקר ההתקרבות, כי אלו הדינים וההתרחקות הם לטובתו, בחינת "את אשר יאהב ה' יוכיח". כדי שיעמד בנסייון הזה, ויתגבר ויתאמץ להתקרב יותר.

ב. שם; וזהו בחינת "אברהם הוליד את יצחק", כי אברהם הוא בחינת חסד, ויצחק הוא בחינת גבורה, בחינת פחד יצחק. הינו, שזה הדין הקדוש, שהוא בחינת יצחק, הוא נולד ונמשך מאברהם, שהוא

ה'דינא קדישא' נמשך מצד ה'חסד', הדינים הללו הם התקרבות לה' יתברך!
'אברהם הוליד' – ממידת ה'חסד' – משם נמשך ה'דינא קדישא'!

הרבי אכן מביא בתורה ל"ב תנינא לשון הזהר הקדוש: "כל רחימותא – כל אהבה – דלא קשיר עמה קנאה, לאו רחימותא רחימא"! 'אהבה' בהכרח שתהיה מקושרת יחד עם 'יראה', 'אהבה' ללא 'יראה' – איננה 'אהבה'! כך כתוב בזהר הק'.

ממדת ה'חסד'; משם נמשך ה'דינא קדישא', חסד לבד אינו טוב. ה'דינא קדישא' נמשך מצד ה'חסד', 'אברהם הוליד את יצחק', 'אברהם' – מידת החסד – היא זו שמולידה את ה'דינא קדישא'!

אולם 'דינא קדישא' לבד? ! דבר זה אינו יכול להיות! אכן כך כתוב בזהר^ר, אנו אומרים את הזוהר הזה קודם התקיעות, כשמגיע ראש השנה, באותה שעה 'יצחק', ה'פחד', גדול ונורא מאד! הולכים אברהם ויעקב – "אברהם מצד זה", ו"יעקב מצד זה", והם אוחזים ומעכבים הדין של 'יצחק', שיצחק לא יוכל להוציא דינים!

כך כתוב בזהר הקודש; אברהם 'חסד' עומד מצד זה, ויעקב 'תפארת' מצד זה. והם אוחזים ומעכבים את יצחק שלא ייצא הדינא קדישא ---

'אברהם הוליד את יצחק' – 'יצחק' בלא 'אברהם' אינו יכול להתקיים לעולם, זהו כזה מין 'פחד יצחק' שהוא יכול חלילה... געוואלד נורא! הרי

הערות ומראי מקומות

בחינת חסד. כי באמת בזה הדין מלבש חסד גדול, כי הוא לטובתו, בחינת "את אשר יאהב ה' יוכיח" כנ"ל.

ג. פרשת אמור דף ק' ע"א; בדין אחידן תרניהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא מהאי סטרא, ולא יכלין תוקפיה לנפקא לבר.

ה פּרשת ויקהל, שנת תשל"ד

אם יהיה רק דין לבד, הוא יוכל להחריב העולם! וכשיש 'דינא קדישא' לבד, אמנם הדין הוא 'דין טוב', אולם כיצד הוא יכול להתקיים?! אלא אברהם שהוא 'חסד', מוליד את יצחק.

אנפין נהירין

"וְזֶה מֵה שֶׁפָּרַשׁ רַשׁ"י עַל פְּסוּק זֶה: " - לכאורה הרי כבר כתבה התורה: 'יצחק בן אברהם', אם כן מדוע כתבה התורה פעם נוספת: 'אברהם הוליד את יצחק? הרי אנו כבר יודעים ש'אברהם הוליד את יצחק'!?"

לכך מפרש רש"י: "לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה", הינו בחינת סטרא דמסאבא" הם אומרים - ה'ערביים' גם אומרים כך - הערביים אומרים על יצחק שהיה 'קפדן', ועל אברהם אומרים שהיה 'טוב', הרי אברהם הוא סביהם, יצחק היה קפדן - כך הם אומרים! 'פחד יצחק'...

אומרים ליצני הדור, שה'דין' נמשך מ'סטרא דמסאבא'. והם מקשים: "כיצד יכול להיות ש'אברהם', איש 'חסד', הוליד בן 'יצחק' שהיה 'קפדן', 'פחד יצחק'?! לכן הם אומרים שיצחק נולד מאבימלך, ולא מאברהם!

הינו, שהדין של יצחק שנוולד משרה, נמשך מסטרא דמסאבא, חס ושלום, שהוא בחינת אבימלך. ועל כן צר הקדוש-ברוך-הוא קלסתר פנים

הערות ומראי מקומות

ד. שם בלקו"מ תו"ע"ד; וזה מה שפרש רש"י על פסוק זה: 'לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה', הינו בחינת סטרא דמסאבא. הינו, שהדין של יצחק שנוולד משרה, נמשך מסטרא דמסאבא, חס ושלום, שהוא בחינת אבימלך. ועל כן צר הקדוש-ברוך-הוא קלסתר פנים של יצחק דומה לאברהם והיו הכל מודים שאברהם הוליד את יצחק. פרוש שהדין הוא בחינת דינא קדישא, ומסטרא דאברהם בחינת חסד, נולד יצחק כנ"ל.

טעם זקנים

ש'ל יצחק דומה לאברהם", צורת קלסתרן של יצחק, היה דומה לאברהם, -
והיו הפל מודים שאברהם הוליד את יצחק".

"פרוש שהדין הוא בחינת דינא קדישא, ומסטר'א דאברהם בחינת
חסד, נולד יצחק"

אמנם עלינו להבין, מה הפירוש שאברהם - היה קלסתר פניו כיצחק? אלא
הפירוש הוא: ב'דינא דמסאבא' הפנים הם פנים של מרה שחורה, 'אנפין
חשוכין', אולם ב'דינא קדישא' הפנים הם פנים של 'חסד'!

אכן 'פחד' נמשך מ'יצחק', אלא שהפנים היו פנים של 'חסד', כפני אברהם,
כצורתו של אברהם!

ואכן ראו כולם שאלו הם פנים אחרות, פנים של חסד, אם כן סימן הוא
שהדין אינו נמשך מאבימלך! לדין של אבימלך יש 'אנפין חשוכין', הפנים
אינם פנים של חסד! והדבר ניכר בעיקר בגלל שב'דינא קדישא' הפנים הם
'אנפין נהורין', פנים של חסד, זהו 'דינא קדישא', "את אשר יאהב ה' יוכיח"!

הודו כולם - כל אותם 'ליצני הדור' - שאכן יצחק נמשך מאברהם, ולא
מאבימלך. מאבימלך לא יכול לצאת צורה כצורתו של אברהם - צורה של
חסד, לא יכול להיות שתצא מאבימלך!

הרי זהו דבר ידוע שבעולם הזה עוברים על האדם יסורים, לכל אחד ואחד
ישנם קשיים, לא יכול להיות אחרת בעולם הזה! אם כן העיקר הוא, שאדם,
בזמן שבאים עליו יסורים, עליו להשגיח ולהשמר שה'מח' יישאר בשלמות!:

הערות ומראי מקומות

ה. שם; אָבֶל צָרִיף כֵּל אֶחָד לְרֵאוֹת לְהַמְתִּיק זֶה הַדִּין, כִּי הַדִּינִים הֵם מִבְּחִינַת מַחִין דְּקַטְנוּת, וְצָרִיף כֵּל
אָדָם לִילֵךְ מִקַּטְנוּת לְגִדְלוּת, וְעַל-יְדֵי-זֶה יִמְתִּיק אֶת הַדִּין, שֶׁהוּא בְּחִינַת יִצְחָק ... כִּי עָקֵר הַהִמְתָּקָה הוּא
עַל-יְדֵי חֲקֵמָה, בְּחִינַת מַחִין גִּדְלוּת, דְּהִינּוּ עַל-יְדֵי יְדִיעַת הַתּוֹרָה, כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת אוֹר.

פרשת ויקהל, שנת תשל"ד ז

וממילא גם פניו יאירו! למרות שעוברים עליו קשיים, הפנים יישארו 'פנים דקדושה'!

כשהמח שלם, אזי מאירים פניו, פניו מאירות! אפילו בשעת 'דין' ניכר בפניו שהם 'אנפין נהירין', הרי צורתו מאירה, אפילו בשעת דין!

יצחק מוכרח שיהיה ביחד עם אברהם. וגם עם יעקב, כפי שהרבי יאמר בהמשך.

יצחק מוקף משני צדדיו; האב 'אברהם' מכאן, והבן 'יעקב' מכאן. ואז ה'דינא קדישא' אינו חזק כל כך; 'פחד יצחק', פחד נורא!

עשה לי מטעמים כאשר אהבתי

ועל כן התיירא יעקב כל כך מפני יצחק אביו, יעקב התיירא מאד מהקפדתו של יצחק, זהו 'פחד יצחק', זוהי הקפדה נוראה. ועל כן אמר יעקב לרבקה אמו; "אולי ימושני אבי, והייתי בעיניו כמתעתע, והבאת עלי קללה ולא ברכה", יעקב התיירא מפני יצחק אביו! אמרה לו רבקה; "עלי קללתך בני" – הריני לוקחת זאת על עצמי! מפרש שם התרגום את הפסוק; "עלי אתמאר בנבואה" שיצחק לא יקללך!

אכן כתוב בזוהר הק"י – אנו אומרים את הזוהר קודם התקיעות, יצחק הוא 'דינא קדישא', ובהגיע העת, קודם תקיעת שופר בראש השנה, חפץ יצחק לטעום ממעשיהם הטובים של בני ישראל; "עשה לי מטעמים" – אומר

הערות ומראי מקומות

הזוהר הק' – "כאשר אהבתי, מפיקודין דעשה", 'מצוה שלימה', הבא לי
ואטעם, הבה לי וארא כיצד נראים מצוותיך!

ה'דינא קדישא' אומר כך; "עשה לי מטעמים כאשר אהבתי" – אומר
הזוהר – "מפיקודין דעשה"!

'רבקה' היא השכינה הקדושה, כנסת ישראל, כשהיא שומעת דברים כאלו;
שיצחק חפץ לטעום מאלו ה'מטעמים' – ורבקה הרי יודעת שה'מטעמים' של
כל השנה, אינם 'מטעמים כל כך טובים' – אזי היא תיכף אומרת ליעקב; היא
מעוררת את יעקב: 'יעקב' זהו 'כלל ישראל', היא מעוררת את יעקב: "לכו
ושבו אל ה'! שובו בתשובה! ראו שיהא ליצחק משהו לטעום ממנו, שיהא
לו מאכל לטעום ממנו, שיהיה משהו, שהמאכלים יעלו ריח ניחוח, שהמצוות
יעלו ריח ניחוח!".

בתוך כך רץ 'עשו' בשמחה, הוא חפץ להביא את מאכליו. עשו רח"ל
חפץ להביא ממאכליו – הם הקטרוגים על כלל ישראל. הרי מה הם המאכלים
שעשו חפץ להביא?! הוא מחפש היכן יש איזשהו פגם בעם ישראל, היכן
שיש משהו, הוא חפץ להכניסו בתוך המאכלים! וכל זה כדי שיצחק יראה
שעם ישראל מלאים בחטאים כל כך, וישאל: "האם כאלו מאכלים מגישים
לפני?!"

אולם ה' יתברך ריחם על עמו ישראל, והשכינה הקדושה דיברה אל יעקב
– אל כלל ישראל; "לכו, דעו לכם שהמקטרג רץ להביא את מאכליו, והיה
והוא יביא את מאכליו, אזי יהיה קטרוג נורא על כלל ישראל, שובו בתשובה,
שובו בתשובה!".

ט פּרשת ויקהל, שנת תשל"ד

ועד שעשו שב מצידו, עם ישראל כבר התעורר לתשובה, ויצחק טעם מאלו המטעמים, "וירח" – הוא הריח את המאכלים, והם היטיבו עמו! ויצחק נתן ברכתו ליעקב!

עד שעשו שב מצידו, כבר היה לאחר מעשה, זהו, יעקב קיבל הברכה! עשו נהיה מבובל, הוא נכנע, מה ביכולתו לעשות? המצב אבוד! זהו 'כח התשובה' שבני ישראל התעוררו לתשובה!
ברם עד לאותה שעה ישנו פחד, הרי יצחק הוא דין!

הרבי אכן אומר בתורה ע"ב", שבשעת 'התגברות הדינים' אזי יש ליצר הרע שליטה! היצר הרע יניקתו מהדינים, על כן צריכים להישמר – בעת שבאים לאדם יסורים – עליו להישמר מהיצר הרע! כיון שאז יש לו יניקה – ליצר הרע, כל יניקתו היא רק מדינים! על כן צריכים להישמר מהיצר הרע בעת ששורים דינים על האדם.

דיבור בלא דעה – דיבור ברעה

אומר הרבי כך^ט: "והמתקת הדין של יצחק, על-ידי החכמה, שהוא ידיעת התורה", זהו 'יעקב' – הרי יעקב הוא התורה!

הערות ומראי מקומות

ח. זו"ל שם; ועל כן מי שיש עליו דינים ח"ו, ויש לו איזה צרה רח"ל, צריך לראות ולהשתדל מאד להנצל מהיצר הרע אז, כי עקר היצר הרע הוא מהדינים... על-כן, כשיש על אדם דינים, מאחר שמתגבר עליו גבורות ודינים, שהוא השרש של כל היצר הרע, על-כן אז מתגבר עליו מאד היצר הרע שלו, וצריך השתדלות והתחזקות על זה.

ט. שם; והמתקת הדין של יצחק, על-ידי החכמה, שהוא ידיעת התורה כנ"ל, זה בחינת יעקב שנולד מיצחק. כי מבחינת הדין הזה בחינת יצחק, שהוא בחינת הנפש כנ"ל, נולדים שתי בחינות, שהם בחינת יעקב ועשו. יעקב, הוא בחינת החכמה, בחינת דבור בידיעה, שהוא בחינת המתקת הדין של יצחק.

טעם זקנים

לולא 'יעקב', היה 'פחד יצחק' נורא מאד, היה פחד נורא! לכן יש את יעקב, יעקב הוא ענין התורה הק', יעקב הוא תורה, 'תפארת', זוהי ההמתקה של יצחק!

אומר הרבי כך: "כּי מִבְּחִינַת הַדִּין הַזֶּה בְּחִינַת יִצְחָק, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַנֶּפֶשׁ כַּנ"ל, נוֹלְדִים שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת יַעֲקֹב וְעֵשָׂו."

'דין' הוא סכנה - אף על פי שהוא 'דינא קדישא' - כיון שבכל זאת הוא 'דין'! ומהדין יוצאים שתי בחינות, יש בחינת 'יעקב', ויש בחינת 'עשו'!

"יעקב, הוא בְּחִינַת הַחֲכָמָה, בְּחִינַת דְּבוּר בִּידִיעָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַמְּתָקָת הַדִּין שֶׁל יִצְחָק. וְעֵשָׂו, הוּא בְּחִינַת הַסִּיגִים וְהַפְּסוּלֵת גְּמוּר, שֶׁמְשַׁתְּלֵשְׁלִין וְיִוְרְדִין מִבְּחִינַת הַדִּין."

ועל כן כשהם נולדו, היה יעקב השני, יעקב נולד אחרי עשו, וזאת בגלל שתחילה יצא ה'פסולת' - ה'סיגים והפסולת גמור' יצא תחילה, ורק לאחר מכן יצא 'יעקב'!

'עשו' - אומר הרבי - הוא 'בחינת הסיגים והפסולת גמור', שיוצא מהדין, "וְהוּא בְּחִינַת נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא!"

'נפש' זו ה'מלכות', 'נפש' היא 'דין' - 'נפש כי תחטא'!

"וְזֶהוּ: "אַלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם", מִי הֵם תוֹלְדוֹתָיו שֶׁל יִצְחָק? וּפֶרֶשׁ רַש"י: "יעקב וְעֵשָׂו. הֵינּוּ כַנ"ל, כִּי הַמְּתָקָת הַדִּין שֶׁל יִצְחָק,

הערות ומראי מקומות

וְעֵשָׂו, הוּא בְּחִינַת הַסִּיגִים וְהַפְּסוּלֵת גְּמוּר, שֶׁמְשַׁתְּלֵשְׁלִין וְיִוְרְדִין מִבְּחִינַת הַדִּין, וְהוּא בְּחִינַת "נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא". וְזֶהוּ: "אַלֶּה תוֹלְדוֹת יִצְחָק בֶּן אַבְרָהָם", וּפֶרֶשׁ רַש"י: "יעקב וְעֵשָׂו. הֵינּוּ כַנ"ל.

י. שם; ומלכות הוא בחינת דין, בחינת דינא דמלכותא דינא ... וְזֶהוּ בְּחִינַת נֶפֶשׁ, בְּחִינַת "נֶפֶשׁ אֲוִיתָךְ בְּלִילָה" ... וְהוּא בְּחִינַת "נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטָא".

יא פִּרְשֵׁת וִיקָהָל, שְׁנַת תְּשֻׁל"ד

הוא על־יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוא בְּחִינַת דְּבוּר בְּדַעָה. כִּי יַעֲקֹב הוּא בְּחִינַת חֲכָמָה, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב: "וַיַּעֲקֹבֵנִי", וְתַרְגֵּם אוּנְקְלוֹס: "וְחִכְמָנִי"!.

"כִּי יֵשׁ דְּבוּר בְּלֹא דַעָה, וַיֵּשׁ דְּבוּר בְּדַעָה. וּשְׁנִיהֶם טוֹבִים, הָרִי זֶהוּ דִיבוּר! אִמְנֵם הוּא 'בְּלֹא דַעָה', אוֹלָם אֵף עַל פִּי כֵן הָרִי הוּא 'דִּיבוּר'! "וְשְׁנֵי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ, הֵן בְּחִינַת 'הוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְשִׁמְחַת תּוֹרָה', שֶׁהֵן בְּחִינַת יַצְחָק וַיַּעֲקֹב! ", יַצְחָק לְבָדוֹ – לֹלֵא יַעֲקֹב – זֶהוּ 'דִּיבוּר בְּלֹא דַעָה', כִּיּוֹן שֶׁהוֹשַׁעְנָא רַבָּא הוּא "בְּחִינַת דִּיבוּר בְּלֹא דַעָה".

הָרִי כִבֵּר כְּתוּב בְּזֵהר"א שֶׁבְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא אִזִּי "וַיֵּשֶׁב יַצְחָק וַיַּחֲפוּר אֶת בָּארוֹת הַמַּיִם", זֶהוּ 'יַצְחָק', יַצְחָק עֲנִינּוֹ הוֹשַׁעְנָא רַבָּא!

בְּהוֹשַׁעְנָא רַבָּא שׁוֹאגִים בְּתַפִּילָה, שְׁזֵהוּ 'דִּיבוּר בְּלֹא דַעָה', "שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲרֻכָה, כִּי עֲרֻכָה דּוֹמָה לְשִׁפְתַיִם".

"כִּי אֵיתָא בְּזֵהר הַקְּדוּשׁ 'אֵית מָאן דְּלַעֲי בְּאוֹרֵיתָא" – הוּא מֵיִיגַע עֲצֵמוֹ בְּלִימוּד הַתּוֹרָה – "וּמְגַמְגֵּם בָּהּ בְּגִמְגוּמָא דְּלֹא יָדַע" – הוּא עוֹשֶׂה טַעוּוֹת בְּלִימוּדוֹ, הוּא אֵינּוּ מִבִּין כָּל דְּבַר, אוֹלָם הוּא מֵיִיגַע עֲצֵמוֹ! הוּא מֵתִיגַע בְּלִימוּד הַתּוֹרָה! אִזִּי "כָּל מְלָה וּמְלָה סְלִקָּא לְעֵלָא", כָּל מִילָה עוֹלָה לְמַעְלָה וְהוּא יִתְבַרַךְ שִׁמְחָה בְּהוּא "וְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חֲדֵי בְּהֵאֵי מְלָה", הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁמְחָה עִם הַמִּילָה הַזֹּאת, "וְנִטַּע לָהּ סְחָרְנִין דִּיהוּא נְחָלָא" – מִסְבִּיב לְנַחַל נוֹטַע הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּאֵלוֹ מִינֵי 'עֲרֻבוֹת' שֶׁנַּעֲשׂוּ מֵהַדִּיבוּר, "וְאֶתְעַבְדּוּ מֵאֲנוּן מְלִין אֵילָנִין רַבְרַבִּין" – מֵהֶם גְּדִלִים אֵילָנוֹת גְּדוּלִים, "וְאֶקְרוּן עֲרֻבֵי נַחַל".

וכל זה מדובר על 'דיבור בלא דעה', ואעפ"כ שמח ה' יתברך עם כל מילה ומילה, אמנם הוא 'מגמגם בה', אולם הוא מייגע עצמו! הוא מתייגע בלימוד התורה, הוא מתייגע, אמנם זהו 'דיבור בלא דעה', אולם הקדוש ברוך הוא שמח עם לימוד כזה!

וזהו עניין 'הושענא רבא'², ישנו 'דין', 'פחד יצחק', הדיבור אז נמשך מ'מוחין דקטנות', הדיבור עדיין 'בלא דעת'!

אולם ב'בשמחת תורה', זהו כבר 'יעקב'! בשמחת תורה הדיבור הוא ב'בחינת דיבור בדעה', זוהי 'חיות' הנפש!

"כְּדַאִיתָא בְּזֵהָר", בתחילה מדבר הזוהר לעניין הושענא רבא; 'ומגמגם בה בגמגומא דלא ידע', אולם בהמשך כתוב: "זְכַאִין אַנוּן דִּידְעִין אוּרְחוּי דְאוּרִיתָא" – אלו האנשים שכן יודעים, "וּמְשַׁתְּדְּלִי בְּהָ בְּאַרְחַ מִישׁוּר" – זוהי הכוונה ל'דיבור בדעה', הם נוטעים "דְּאַנוּן נְטֻעִין אֵילָנָא דְחַיִּי לְעֵלָא דְכֻלָּא אַסְוֹתָא" – הם נוטעים 'אילנא' וממשיכים רפואה שלימה!

זהו 'יעקב', "וְזֵה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲכָמָה, בְּחִינַת מוֹחִין דְּגִדְלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאַת הַנְּפֶשׁ, בְּחִינַת "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ".

הערות ומראי מקומות

יב. שם; וְזֵהוּ בְּחִינַת הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת דִּין, בְּחִינַת פַּחַד יִצְחָק, שְׁנַמְשָׁךְ מִמּוֹחִין דְּקַטְנוּת, וְעַל כֵּן הַדְּבוּר בְּלֹא דַעַת עֲדִין. אַכְּל שְׂמַחַת-תּוֹרָה, הוּא בְּחִינַת דְּבוּר בְּדַעָה, וְהוּא חַיּוּת שְׁל הַנְּפֶשׁ. כְּדַאִיתָא בְּזֵהָר: 'זְכַאִין אַנוּן דִּידְעִין אוּרְחוּי דְאוּרִיתָא, וּמְשַׁתְּדְּלִי בְּהָ בְּאַרְחַ מִישׁוּר, דְּאַנוּן נְטֻעִין אֵילָנָא דְחַיִּי לְעֵלָא דְכֻלָּא אַסְוֹתָא'. וְזֵה בְּחִינַת יַעֲקֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת חֲכָמָה, בְּחִינַת מוֹחִין דְּגִדְלוּת, שֶׁהוּא בְּחִינַת רְפוּאַת הַנְּפֶשׁ, בְּחִינַת "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמְרַפָּא בְּכַנְפֵיהָ".

יפה צעקה לאדם

למדים אנו מדברי הרבי; 'שהושענא רבא' זהו 'דיבור בלא דעה', 'יצחק'!
ואי אפשר לבוא ל'שמחת תורה', אלא אם כן יש לפני כן 'הושענא רבא'.
האדם ביום הושענא רבא, הוא צועק, הוא שואג בקולי קולות, הוא צועק,
אולם אז הדיבור עדין בלא 'דעת'. עלינו לצעוק צעקות רבות, ורק לאחר מכן,
אחרי שכבר צעק צעקות רבות, או אז יוכל לבוא ל'שמחת תורה'! לאחר מכן
יזכה ל'דיבור בדעה'!

אולם אדם שתיכף ומיד חפץ לזכות ל'דיבור בדעה', לא יוכל לבוא לכך!
בתחילה עליו 'לצעוק ולצעוק'! הרבי אומר בתורה כ"א³, 'שבעת שהמוחין
נעלמים, אזי צריכים לצעוק "בין בתורה ובין בתפילה!"', צריכים לצעוק כדי
לגלות המוחין, רק לאחר מכן בא 'שמחת תורה', לאחר מכן יזכה ל'דיבור
בדעה'!

בתחילה מוכרח להיות - קודם שמחת תורה, מוכרח להיות הושענא רבא,
ללא 'הושענא רבא' לא יוכל לבוא ל'שמחת תורה'!

ככל שמרבים בהושענא רבא בצעקות, בעת שהדיבור 'בלא דעה', כך זוכים
בשמחת תורה ל'דיבור בדעה' ביותר, לשמוח ביותר בשמחת תורה, ולדיבור
בדעה ביותר.

הערות ומראי מקומות

יג. באות ז', וו"ל; ולפעמים יש, שהמחין והשפע אלקי הוא בהעלם, בבחינת עבור, ואז יפה צעקה
לאדם, בין בתפלה בין בתורה, כשנתעלם המחין... והצעקה שאדם צועק בתפלתו ובתורתו, כשנסתלקין
המחין בבחינת עבור, אלו הצעקות הם בחינת צעקת היולדת, והקדוש ברוך הוא שהוא יודע תעלומות
של המחין איך נתעלמו, הוא מאזין צעקתנו, והצעקה הוא במקום צעקת השכינה, כאלו השכינה
צועקת, ואז מולדת המחין.

'יעקב' הוא ה'חכמה', 'מוחין דגדלות', 'רפואת הנפש', 'שמש צדקה ומרפא בכנפיה'.

לעיל למדנו^י, ש"מלכות בבחינת דין" נקראת 'צדק', בשעת 'דין' אזי יש רק 'צדק' (ולא 'צדקה').

כתוב בזוהר הק"ט^י; ש'צדק' יכול להחריב העולם, זהו 'דינא קדישא'. כתוב בזוהר ש'רבי שמעון בר יוחאי' עסק במלחמה זו כל השנים, ש'צדק' לא יחריב העולם!

ובאמת על כן נסתלק רבי שמעון בספירת 'הוד', הרי הוד הוא ענין של 'גבורה', 'הוד שבהוד' הוא 'גבורה שבגבורה'. רבי שמעון נלחם תדיר עם צדק שלא יחריב העולם, 'צדק' הוא 'דין', וההמתקה היא על ידי 'צדקה', יעקב הוא צדקה.

אומר כאן הרבי: "שמש צדקה ומרפא בכנפיה", 'שמש' זה יעקב, ואז נעשה מ'צדק' - 'צדקה', וזוהי הרפואה.

צדק הוא 'מלכותא קדישא', אולם 'צדק' לבד - אומר הרבי בתורה פ"ז - "והוא ישפוט תבל בצדק", בשעה שיש 'צדק' אזי יש 'משפט', אזי ישנם משפטים, דינים.

בשעה שיש 'צדק' צריכים לעסוק רק בצעקה לה' יתברך! ומהצעקות הללו, אע"פ שהם 'בלא דעה' - הרי הם 'צדק', 'דינים' - אולם לאחר מכן נהיה הדיבור 'דיבור בדעה', ו'מצדק' נעשה - 'צדקה', וזוהי הרפואה!

הערות ומראי מקומות

יד. שם בתו' ע"ד; פי כְּשֶׁהַמְּלָכוֹת בְּבַחֲיַנַּת דִּין, נִקְרָאת צְדָקָה. וְכִשְׁמִמְתִּיקִין אוֹתָהּ, עַל-יְדֵי בְּחִינַת יַעֲקֹב, אֲזִי הִיא בְּבַחֲיַנַּת צְדָקָה, בְּחִינַת שְׁמֵשׁ צְדָקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת דְּבוּר בְּדַעָה.

טו. זוה"ק - אידרא זוטא, ח"ג דף רצ"ב ע"א.

אדם שאינו יכול להתפלל, לא עולה בידו להתפלל כראוי, האם עליו לומר בלבו; "אם כן איני מתפלל? אמתין עד שתפילתי תהיה כראוי?!", לא ולא! בשעה שאינו יכול להתפלל, אזי עליו להתייגע יותר! הרי כעת הדיבור אצלך 'בלא דעה', אם כן עליך להתייגע ולנסות יותר! הרי הקדוש ברוך הוא שש ושמח עם כל 'מילה'! הרבי אומר: שהקב"ה "חדי בהאי מילה", על אף שהדיבור הוא "בגמגומא דלא ידע"!

וכפי שב'תורה' נוהג הדבר כן, כך גם ב'תפילה' נוהג הדבר כן! כשלא עולה בידך להתפלל כראוי, האם תמתין עד שתפילתך תהיה כראוי? ! אתה המשיך ביגיעתך! 'אית מאן דלעי' - פירוש המילה 'דלעי', אדם שמתייגע - להתייגע, לרצות להתפלל, להשתוקק לקשר את הדיבור למחשבה, להשתוקק, אמנם זה 'בלא דעה', אולם הקדוש ברוך הוא שמח 'בהאי מילה'! ומזה נהיים 'אילנות'. אמנם הדיבור כעת 'בלא דעה', אולם בהמשך יהיה הדיבור 'דיבור בדעה'!

אנו עמלים

רבי אברהם בן רבי נחמן סיפר פעם: שרבי נתן נסע בדרכו, ועמד להתפלל באמצע הדרך - רבי נתן נסע במשך מספר ימים, הוא היה צריך להתפלל תוך כדי נסיעה - באמצע הנסיעה הוא עמד להתפלל.

רבי נחמן טולטשינער ראה כיצד רבי נתן החל להתפלל בבוקר 'הודו', כיצד הוא מתייגע בכל מילה ממילות התפילה ומכניס כל כוחו בהם, אולם לא עולה בידו להתפלל כדבעי! רבי נתן עמל והתייגע, עד שהגיע לפסוק; "זמרו לה' חסידיו והודו לזכר קדשו", או אז החל להתפלל בהתלהבות ובחיות, וכך המשיך בתפילתו!

ראה רבי נחמן טולטשינער כיצד רבי נתן עמל והתייגע בתחילה, ולמרות שבתחילה לא התלהב בתפילתו, המשיך להתייגע! רבי נתן ידע היטב את

התורה הזו – כשלא עולה בידך להתפלל כראוי, אזי עליך לעמול ולהתייגע!
 'מאן דלעי ומגמגם בה בגמגומא דלא ידע'!

ראה רבי נחמן כיצד במילים "זמרו לה' חסידיו" התלהב רבי נתן, והחל מתפלל בהתלהבות, הוא ראה כיצד כעת תפילתו של רבי נתן בחיות ובדבקות.

איי לכאורה אפשר לומר: כשלא עולה בידי להתפלל כראוי, אחכה עד שאתפלל כראוי?! לא, לא זו הדרך! הקדוש ברוך שמח עם היגיעה שמתייגעים בשעה שלא עולה בידנו להתפלל כראוי! גם אז שמח הקדוש ברוך הוא, מכיוון שהיגיעה עצמה חשובה מאד בעיניו יתברך.

אכן אנו אומרים: 'אנו עמלים והם עמלים', אנו עמלים, ולכאורה מהי התועלת בעמל הלזה? הרי עלינו ללמוד! ? התירוץ הוא – העמל כשלעצמו חשוב מאד בעיניו יתברך! אע"פ שזהו ב'גמגומא דלא ידע', אולם על ידי זה נהיה אחר כך 'שמחת תורה', נהיה 'דיבור בדעה', נהיה 'המתקה'!

(ר' משה ביננשטוק: ישנו איזשהו סיפור, שרבי נתן התפלל בניגון 'אשת חיל', עד שהחל להתלהב בתפילתו, האם לא שמעתם סיפור זה?) לא לא, אנכי שמעתי רק סיפור זה, כיצד רבי נתן החל להתפלל, והתייגע בתפילתו – הוא כל כך התייגע ועמל, עד שהגיע לפסוק 'זמרו לה' חסידיו' שב'מזמור שיר חנוכת הבית', או אז התלהב רבי נתן, הוא החל להתפלל בחיות ובדבקות.

רבי נחמן טולטשינער ענה פעם ואמר: "רבי נתן התפלל בנסיעותיו תפילות נאות, עוד יותר מאשר התפילות שבביתו!"

הרי רבי נתן עצמו אמר פעם: "שהוא יוכל לתת דין וחשבון אפילו על יום הנסיעה!"

וזאת מכיון שבנסיעותיו היה מתפלל עוד יותר טוב מאשר בביתו!

פרשת ויקהל, שנת תשל"ד יז

(השואל: מי אמר זאת?) רבי נחמן טולטשינ'ער אמר זאת, הוא הרי ידע 'תפילה' מהי! הוא ענה ואמר: שרבי נתן התפלל בנסיעותיו תפילות נאות, עוד יותר מאשר התפילות שבביתו!.

ומדוע? כיוון שהרבי מדבר על הכל, הרבי בונה הכל, ישנו 'דיבור בלא דעה', לא מצליחים להתפלל כראוי, אולם הקב"ה רווה נחת מכך, ה' יתברך שמח עם תפילה זו!

שניהם מוזכרים בזוהר (שני קטעי הזוהר המעותקים בליקוטי מוהר"ן בתורה זו, בענין 'דיבור בדעה' ו'דיבור בלא דעה'), בהמשך, לאחר שמדבר מעניין 'דיבור בלא דעה', מדבר הזוהר מעניין 'דיבור בדעה'. בתחילה נדמה שהם שני עניינים נפרדים, אולם באמת שניהם מוכרחים; בתחילה מדבר מעניין אחד, ובהמשך מהעניין השני.

גדול תלמוד שמביא לידי מעשה

(השואל: כתוב בזוהר "אית מאן דלעי באורייתא"?) להתייגע ב'לימוד התורה', ותפילה היא קיום התורה! זהו עניין אחד, הכל עניין אחד!

גם עניין זה הוא סוד בעולם. אותם הלמדנים שמתייגעים בלימוד התורה, אילו היו משקיעים כל כך הרבה עמל ויגיעה בתפילה, בוודאי היו נעשים יראי שמים מופלגים!

הם אינם יודעים זאת, שגם בתפילה צריכים לעמול ולהתייגע! הם יודעים שצריכים לעמול ולהתייגע בלימוד, אולם שצריכים להתייגע בתפילה? להשקיע כוחות ויגיעה בתיבות התפילה? זאת הם אינם יודעים! אילו היו יודעים זאת, הרי שגם עיסוקם בתורה היה שונה בתכלית!

יח טעם זקנים

הרי הם מספרים על 'החזון איש' - היה אברך שהתגורר בירושלים, והיה נוסע תדיר לחזון איש. אמר לו החזון איש: "אינני יודע, יהודי שלומד 'תורה לשמה' מוכרח להיות שבוכה בתפילתו, כיצד יכול להיות שלא יבכה בתפילתו?!", אם הוא לומד תורה לשמה, לימוד 'תורה לשמה' מביא לידי 'בכי' בתפילה!

הם אכן מספרים, שהחזון איש בכה הרבה בתפילתו, הוא היה מתפלל עם בכיות - החזון איש.

התורה הקדושה, היא זו שמכניסה ונותנת 'חיות' בתפילה! כשרואים שהתפילה אינה כראוי, סימן הוא שגם הלימוד איננו 'תורה לשמה'!

(רמ"ב: השמעתי על כך שהיה פעם בעל עגלה שהנהיג את עגלתו של רבי נתן, וכשהגיעו לפונדק סיפר הבעל עגלה: "הסעתי כעת יהודי שבכה כל כך הרבה בתפילתו, שלא לא רק אני בכיתי עמו, אלא גם הסוסים בכו עמו"?) כן כן, זהו סיפור נכון, זהו סיפור נכון, כן כן, "אפילו הסוסים בכו! אפילו הסוסים בכו!" (אחד הנוכחים: נדמה היה לו לבעל עגלה שכך היה?) כן, אלא מאי - כמו שבעל עגלה מדמיין לעצמו!

רבי נתן שהיה ב'גאליציע', כמובא במכתבים (עלים לתרופה) "ועמד להתפלל שם. שם היה רב אחד - אדם גדול מאד היה הרב ההוא; "מילא תפילתו של רבי נתן - אמר הרב - אולם אמירת תהילים כמו רבי נתן, עוד לא שמעתי מימי!", אמירת תהילים כפי שרבי נתן אומר עוד לא שמעתי מעולם!.

הערות ומראי מקומות

טז. ע"י שיש"ק ח"ב אות תקצ"ג.

יז. ע"י עלים לתרופה, ממכתב ש"י עד ש"ז.

היה לכם רבי...

שם בגאליציע לא הייתה שום התנגדות, כך היה בעת שרבי נתן שהה בגאליציע! אה ממש ליקקו דבש, (אמר) "היה לכם רבי כזה, שליקקתם ממנו דבש!", "איר האט געהאט א רבי'ן, איר האט געלאָקט פון איהם האניג!" היה לכם רבי כזה, הייתם מלקקים ממנו דבש!

(רמ"ב: מי אמר זאת לרבי נתן?) שמה, החסידים שהתגוררו שם בגאליציע, הם עוד היו מחסידיו של רבי אורי סטרליסק'ער, הם אמרו לו לרבי נתן: "אילו הרבי שלנו היה עדיין חי" – הם אמרו לו איזה לשון – "הוא היה נוהג בכם" – איזה לשון נורא מאד מה ששמעו מרבים בדבר גדולתו של הרבי".

רבי אורי נוהג היה לומר תורה, היה רבי אורי אומר: "אורי אורי, נבח כבר! נבח כבר! ישנו ליקוטי מוהר"ן, ואתה עוד חפץ לומר תורה?!"

הם שמעו מרבים, כיצד הוא החשיב את הרבי: "אילו היה הרבי חי כעת, הוא היה נוהג בכם – – – הם היו נורא דבוקים ברבי נתן, הם לא עזבוהו בין ביום ובין בלילה, ובכל העת ההיא דיבר רבי נתן מהרבי".

הערות ומראי מקומות

יח. עי' שיש"ק ח"א אות תרנ"א.

ט. עי' עלים לתרופה, מכתב שיי"ג; ותהלה לאל קבלוני בכבוד קצת בכראד, ודברתי עם החסידים דשם כמה דברי תורה מאדמו"ר זצ"ל, והיה יקר בעיניהם מאד, וכמה אמרו בפרוש שהחייתי מאד את נפשם הרעבה לדבורים פאלה, שאינם נמצאים בשום מקום. ושם מכתב שיי"ו; והנה תהלה לאל הייתי בכראד ובלעמבערג... ולעת עתה תהלה לאל עסקנו שם הרבה, ודברתי הרבה מנעימות נפלאות תורתו וגדלתו ונשגבות מעלתו, והוטב בעיניהם מאד מאד. ורב החסידים דשם קבלוני בכבוד גדול... כי תהלה לאל החייתי אותם הרבה, ואתמול ליו אותי מבכראד חסידים הרבה וגדולי החשובים שבהם עד חוץ לעיר, והרבה מהם ליו אותי ונסעו עמי עד הגרעניץ, ובדרך משכו והוציאו ממני דבורים ותורות הרבה מתורתו הקדושה... ונבחרו ונרעדו מאד, אחר כך בעצם תשוקתם פתחתי פי בחסדו וישועתו יתברך... וכמה בני הנעורים הלכו בצד העגלה ואחריה, כי הלכו ברגליהם משם עד הגרעניץ שהוא קרוב לפרסה. וכלם עמדו מרעיד ומשתומם תסמור שערות בשרם כמעט שיצאה נפשם. ואחד מהם היה דיין

מוחין דגדלות

(חסרה ההתחלה)^א "וְעָקַר הַדִּין הוּא, כְּשֶׁהוּא בְּבַחֲיַנַּת מַחֲיֵן דְּקִטְנוּת, שְׂאֵז נִקְרָאת הַמְּלָכוֹת צְדָק כִּידוּעַ", כשה'מלכות' נקראת 'צדק', אז יש לסטרא אחרא יניקה.

אכן כתוב בזוהר הק"כ^ב; שרבי שמעון בר יוחאי עסק במשך כל שנותיו רק כדי לתקן את ה'מלכות', מ'צדק' – ל'צדקה', להמתיק את ה'צדק'!

הרבי אכן אומר בתורה^כ: "והוא ישפוט תבל בצדק", בעת שיש 'צדק', אז ישנם 'משפטים', אז שורים 'דינים', צריך לעשות מ'צדק' – 'צדקה'!

אע"פ ש'צדק' הוא 'דינא קדישא', אולם צריך להשגיח שה'צדק' לא ישרוף העולם, ה'צדק' יכול לשרוף העולם! 'צדק' הוא 'דינא קדישא', אולם הוא 'דין', צריכים להשתדל, להמתיק את ה'צדק'!

"וְצָרִיךְ כָּל אָדָם לִילֵךְ מִקְטָנוּת לְגְדֻלּוֹת, וְלְהַמְתִּיק הַדִּין שְׂבָא מִבְּחִינַת מַחֲיֵן דְּקִטְנוּת", עיקר הדין הוא רק ב'מוחין'!

הערות ומראי מקומות

דקהלת בראד מפלג גדול בתורה שיודע לומר פְּשָׁטִים נִפְלְאִים גְּדוּלִים כגפ"ת, וְגַם הַשָּׂאָר הָיוּ לְוַמְדִים וְחִשְׁבִּים, כָּלֵם נִבְהָלוּ מִשְׁמַעַ לֹא יָדְעוּ מַה לַעֲשׂוֹת.

כ. מתוך הלשון בליקוטי מוהר"ן תו' ע"ד (מהלשון של מוהרנ"ת הנדפס בסוף התורה); כִּי יֵשׁ שְׁנֵי מִיַּיִ דִּינִים. כִּי יֵשׁ דִּינָא דְּמִסְאָבָא, בְּחִינַת נְחֵשׁ הַטִּיל זְהֻמָּא בְּחִינָה. וְיֵשׁ דִּינָא קַדִּישָׁא, בְּחִינַת: "אֵת אֲשֶׁר יֵאָהֵב ה' יִכְיִח" ... וְעַל כֵּן, זֶה הַדִּין הוּא בְּחִינַת דִּינָא קַדִּישָׁא. רַק שֶׁהוּא בְּחִינַת מַחֲיֵן דְּקִטְנוּת, שְׁמִשְׁם עָקַר אֲחִיזוֹת הַדִּין כִּידוּעַ ... וּמְלָכוֹת הוּא בְּחִינַת דִּין...

כא. זוה"ק – אידרא זוטא, ח"ג דף רצ"ב ע"א.

כב. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' פ"ז.

כא פרישת ויקהל, שנת תשל"ד

(רמ"ב: מהי כוונת הרבי באומרו "גדלות", "השגות"?) דבר זה שייך אצל כל אחד לפי מדריגתו! יש אחד שאצלו 'קטנות' הכוונה היא; שמוחו רחוק מעבודת ה', הוא מונח בקטנות. ויש אחד שאצלו 'קטנות' הכוונה היא; שמוחו לא רחוק מעבודת ה', אולם הוא אינו מאיר לו!

'המח' – העיקר הוא המח, ה'נשמה' עיקרה במח, 'הנשמה שבמוחי'! העיקר, מה שיש לאדם 'חלק אלקי', הרי הכל נמצא רק במח! הרי שהמח צריך להאיר, אור! ברם כשיש התגברות הדין, מונח המח בקטנות, הוא אינו מאיר, המוח 'נפול'! ואז יש לסט"א יניקה. אם כן צריך להתחזק ולצאת מקטנות לגדלות, ולהמתיק הדין בבחינת מוחין דקטנות.

אצל אחד 'קטנות' פירושו; שמוחו מונח בשטויות, גס, מחשבות של הבל, זהו 'קטנות'! ויש אחד שאצלו 'קטנות' הכוונה היא; שמוחו אינו מונח בשטויות והבלים, אולם מוחו אינו מאיר! המח צריך להאיר אלקות! מוחו אינו מאיר. ועל כן על כל אחד לצאת מקטנות לגדלות.

וכשבאים ל'מוחין דגדלות', או אז התפילה בחיות, הלימוד בחיות, זוהי חיות מסוג אחר לגמרי!

כד וחד

(רמ"ב: הרבי אמר לרבי נתן: "דו האסט נישט קיין אמונה!" [אין לך אמונה], התפלא רבי נתן. אמר לו הרבי: "דו האסט נישט קיין אמונה אין זיך!" [אין לך אמונה בעצמך]. צריך להבין אם כן, מהי כוונת הרבי "מוחין דגדלות", האם הכוונה היא שהאדם צריך להאמין שהוא יכול לזכות למעלות גדולות? ! שיהיו לו שאיפות גדולות^{כ"ג}? !) העניין הוא כך, על האדם להחזיק ב'שני הקצוות'!, עליו לדעת כיצד לנהוג. רבי נתן מביא בליקוטי

הערות ומראי מקומות

כג. עי' שיחות הר"ן אות ק"מ.

הלכות^י; ש'ביצה', כשהיא 'עגולה' משני צידיה, סימן שזוהי 'ביצה טמאה'. וכששני צידיה 'חדים', גם זה סימן שה'ביצה טמאה'. ברם כשהביצה מצדה האחד 'עגולה' ומצדה השני 'חדה', וידוע שהביצה באה מעוף טהור, או אז נאמן לומר שטהורה היא.

כן הדבר גם לעניננו; 'חד' פירושו 'עזות', חד – עז. 'כד' פירושו 'בושה' – 'עגול'. אם שני הצדדים הם 'עזות' זהו סימן ל'טמאה'. ואם שני הצדדים 'עגולים', גם הוא אינו כראוי, צריך להיות חזק בעצמו!

אולם אם צד אחד הוא 'כד', וצד שני הוא 'חד', או אז עליו לדעת כיצד להשתמש עם הדבר! בשעה שבא לידי נסיון לעבור עבירה, עליו להיות חזק בעצמו, חד וחזק, לא להניח לבעל דבר! ובשעה שבא לידי נסיון של 'גדלות', עליו להיות בעיניו 'כד' – עגול, שפל בעיני עצמו!

אה, אם כן עליו לדעת כיצד להשתמש עם הדבר. כי אם הדבר יתהפך, אפילו שהוא כבר יהיה מצד אחד 'כד' ומצד שני 'חד', ולכאורה הריהו כראוי?! אולם עליו לדעת 'מתי'. מתי עליו להיות 'כד', ומתי עליו להיות 'חד'! יכול להיות שבשעה שבא לפניו נסיון לעבור עבירה, הוא 'שפל בעיני עצמו' ולא עומד בנסיון. וכשמגיע לידי 'גדלות', אזי הוא שוב מהפך...

אם שני הצדדים הם 'כד' הרי שזהו וודאי טמא! שניהם 'חד' גם זהו וודאי טמא! אולם אם צד אחד 'חד' וצד שני 'כד', עליו לדעת האם הביצה לקוחה מ'עוף טהור'. צריכים להיות בו שני התכונות יחד, צריך שמחד יהיה לו 'אומץ וגבורה', ומאידך צריך שתהיה לו 'בושה'!

האדם צריך שתהיה לו בושה – להתבייש, אלא מאי? עליו לדעת 'מתי' להשתמש עם כל דבר! בשעה שהבעל דבר חפץ להשליכני, להכניס בי

כג פּרשת ויקהל, שנת תשל"ד

חלישות, עלי להשתמש עם ה'אומץ וגבורה'! הרי אני מאמין בה' יתברך, אני מאמין בצדיקים, יש לי אמונה בתורה הקדושה, הנני מקיים את מצוות התורה, לא לתת לעצמו לטעות! האדם צריך שיהיה מצד אחד 'חד'! עליו 'חד' בעצמו! וכן הלאה; אם הבעל דבר חפץ להכניס בי 'גדלות' באומרו: "הרי אתה מלא במצוות, השגות", עלי לדעת שאין הדבר כן!, זוהי מלחמה, זו מלחמה תמידית!

שכל הנקנה

"וּכְשָׁבָא לְבַחֲיַנַּת מַחֲיֵן דְּגַדְלוּת, זֶהוּ בְּחִינַת 'וּתְפַקְחָנָה עֵינֵי שְׁנֵיהֶם', וּפְרַשׁ רַש"י: 'עַל שֵׁם הַחֲכָמָה נֶאֱמַר'. כִּי עֵקֶר הַהִמְתָּקָה הוּא עַל-יְדֵי חֲכָמָה", עֵיקֶר הַהִמְתָּקָה, הִיא רַק ב'מח', שֶׁהַמַּח לֹא יִהְיֶה מוֹנַח ב'קִטְנוּת', זֹהוּ עֵיקֶר ה'הִמְתָּקָה'!

אדם שיידע ידיעה זו, שעיקר 'ערכו ושוויו' הוא רק המח, רק המח! כל המצוות שהוא מקיים, מעשים טובים, הכל נעשה במטרה שמוחו יאיר לו! שמוחו יהיה נקי וזך יותר!

אילו היה האדם יודע זאת בידיעה ברורה, שזהו ה'עיקר', הוא היה משקיע כל כוחותיו על עניין זה! הרי זהו עיקר האדם! עיקר ה'השארה', מה שנשאר מהאדם, הוא רק המח! ככל שה'מח' יפה יותר, ה'שכל' יפה יותר, כך גם ה'השארה' יפה יותר! כשמגיעים לעלמא דאתי, או אז רואים עם איזה מח הגיעו לשם, עם איזה מח הגיעו לעלמא דאתי?! זוהי כל ה'השארה' שנשארת לאחר מות האדם, כך אומר הרבי בתורה כ"ה – העיקר הוא 'שכל הנקנה'!

אכן במעשה מ'זכרון' אומר הרבי; הזכרון הרי תלוי ב'חכמה', 'שכחה' באה מ'עצבות', והזכרון תלוי ב'חכמה', ככל שמוחו של האדם מרום יותר, כך גם

זכרונו טוב יותר! ה'זקנים', הרי "זקן - זה קנה חכמה"^כ, ככל ש'חכמתו' של הזקן הייתה מרובה ביותר, ה'מוחיך' שלו היו יפים יותר, כך גם 'זכרונו' היה יפה יותר, הוא זכר יותר!

איי איי, כזה מין 'אוצר' מונח לפני האדם, אולם אין שומרים עליו כראוי!

כשאחד מקבל חתך באצבעו, הוא תיכף ומיד מרגיש בחתך, כואב לו, והוא הולך לחפש רפואה למכתו! אולם ה'מח' שהוא 'עיקר האדם', מכניסים בו שטויות והבלים?! געוולאד! נורא! הרי כל אוצרך הוא רק המח! עם מה תגיע לעלמא דאתי?! הרי רק עם מוחך! איזה מח יהיה לך שם?! כיצד תגיע לעלמא דאתי?!

כל המצוות ומעשים טובים שהנך מקיים כל ימי חייך, הכל בכדי לטהר ולזכך את מוחך, זהו העיקר!

אכן במעשה, אמר ה'נשר': "חדלו עוד מלהיות עניים; שובו אל האוצרות שלכם והיו משתמשים באוצרות שלכם", גם שם הכוונה היא ל'מח'! זהו 'אוצרו' של האדם! שם יש אלקות! אלא מאי? במח צריך להיות 'התקרבות לצדיק, 'ספריו הקדושים', 'עצותיו הקדושות', זהו העיקר!

ובעיקר להרבות בתפילה על כך לפני ה' יתברך, הברכה הראשונה של ה'ברכות האמצעיות', היא בקשה על 'דעת'! בברכה הראשונה אנו מבקשים על דעת; "אם אין דעת הבדלה מנין"^כ?!, כל ההבדל בין 'רע לטוב', יכול

כח פִּרְשֵׁת וִיקָהָל, שְׁנַת תְּשֻׁל־ד

להיות רק אם יש דעת! או אז יכולים לעשות 'הבדלה', יודעים להבדיל בין 'אור לחושך'! אולם כשין לאדם דעת, אין הוא יודע להבדיל בין האור ובין החושך!

וודאי, זו תהיה בושה נוראה לעתיד לבוא, עיקר הגיהינום הוא רק ה'בושה'! לעתיד לבוא יראה האדם; "נורא, אצרת בתוכך כל כך הרבה תורות, ותפילות, והצדיק, כל כך הרבה אצרת בתוכך, מדוע לא שמרת על מוחך כראוי? ! הגעת הנה עם כזה מין מח מלוכלך? ! הרי היה ביכולתך לבוא הנה עם מח זך ונקי, עם מח יפה ונאה, מדוע לא שמרת על מוחך כראוי? !".
אכן כך אומר הזוהר הקדוש^כ: "לפי מה דמתדבק בר נש בהאי עלמא", 'מתדבק' זהו רק במח, במה שהאדם דבק בעולם הזה, בזה הוא דבק גם בעולם הבא!

"פִּי עֵקֶר הַתְּמָתָקָה הוּא עַל־יַדֵּי חֲכָמָה, בְּחִינַת מַחִין דְּגִדְלוּת, דְּהִינּוּ עַל־יַדֵּי יְדִיעַת הַתּוֹרָה. פִּי הַתּוֹרָה נִקְרָאת אֹר, בְּחִינַת (מְשָׁלִי ו) וְתוֹרָה אֹר, וְכִמּוֹ שְׁפָתוֹב: "וַיִּרָא אֱלֹקִים אֶת הָאֹר פִּי טוֹב", וְאִין טוֹב אֱלָא תוֹרָה'. הִינּוּ, פִּי הַתּוֹרָה הִיא בְּחִינַת אֹר, שְׁהִיא הַפֶּךְ הַחֲשֶׁךְ, שְׁהוּא בְּחִינַת דִּין כַּנִּל. פִּי עַל־יַדֵּי יְדִיעַת הַתּוֹרָה, נִמְתַּק הַדִּין. כַּנִּל".

הרבי צווה עלינו לעשות מהתורות תפילות^{כז}! וודאי, התורה הקדושה, התורה הקדושה מטהרת את המח, העיקר הוא התורה, התורה מכונה 'אור', ההיפך מ'דינים' (שהם חושך כידוע), נורא!

הערות ומראי מקומות

כז. עיי' ליקוטי מוהר"ן תו' כ"ב בסופו.

כח. עיי' זוה"ק בראשית דף ק' ע"א, ועיי' חיי מוהר"ן אות ק"א.

כט. עיי' ליקוטי מוהר"ן תניינא סי' כ"ה.

וכפי שצריך לשמור על המח, כך גם צריכים לשמור על לימוד התורה!
'ביטול תורה' זהו פגם נורא, ביטול תורה, לא לשבת בבטלה.

'תורה - אור'! 'תורה' - אומר הרבי בתחילת תורה זו; מרפאת ה'נפש',
ומעלה את הנפש 'למקום שרשה'!

כל שאין בו ביטול תפילה

"וְסִימָן שִׁידַע הָאָדָם אִם הוּא בְּבַחֲיַיִת דִּינָא דְּמִסְאַבָּא, וְאִם הוּא בְּבַחֲיַיִת
דִּינָא קְדִישָׁא, סִימָן לְדַבֵּר, תְּפִלָּה. כְּשֶׁאֵין בּוֹ בְּטוּל תְּפִלָּה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
חֲכָמֵינוּ, זְכוּרֵנָם לְבִרְכָה, 'אֵיזָה יְסוּרִין שֶׁל אֶהְבֵּה, כָּל שְׁאֵין בּוֹ בְּטוּל
תְּפִלָּה', שְׁנָאֵמַר: "בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִסִּיר תְּפִלָּתִי וְחִסְדּוֹ מֵאֵתִי".

הרבי החל לדבר מעניין ה'תורה', והמשיך מעניין ה'תפילה'! הרבי מדבר
מאמר שלם מעניין 'תורה', ידיעת התורה, 'להתייגע' בתורה, וכאן אנו רואים
שהרבי ממשיך מעניין ה'תפילה'?! התירוץ הוא: שאכן שניהם דבר אחד
הם! 'תורה' ו'תפילה', האחד מחזיק השני! 'תורה' מוכרחת להיות יחד
עם 'תפילה', על ידי לימוד התורה לבד, ללא תפילה, יכולים לטעות נורא,
עם 'שלא לשמה' נורא, עם 'גאווה' נוראה, ובסופו של דבר גם לא להגיע
למטרה! לכוח הגדול שטמון בתורה הקדושה! לכן מוכרחים גם ל'תפילה'!
או אז תוציא התורה הקדושה את כוחותיה!

זהו מה שאמר דוד המלך: "וְזֶה שְׁפָתוֹב: "הִסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הֵיטֵי נְבִיחַ",
דוד המלך היה תמיד מלא יסורים, תמיד רדפו אותו, רדפוהו! 'הסתרת פניך',
כשאתה מסתיר 'פנים' - אומר הרבי - 'פניך' הכוונה ל'תפילה'; 'פנים', זֶה
בְּבַחֲיַיִת תְּפִלָּה, 'הסתרת פניך', או אז הייתי נבהל! כשיש הסתרת פנים, כלומר
כשיש 'ביטול תפילה', זוהי ההסתרת פנים!

כז פּרשת ויקהל, שנת תשל"ד

כל היסורים שהיו לו לדוד המלך, הוא לקחם וחיבר מהם עוד 'קאפיטל תהילים'; כל זמן שהיה לו 'התבודדות' ו'תפילות', הוא לא נבהל! זוהי הדרך, יסורים מביאים לידי תפילה!^א

אולם 'הסתרת פניך', כשאתה מסתיר פניך, כלומר שאינני יכול עוד להתפלל, או אז 'הייתי נבהל'! כיון שכעת אין לי במה לעשות המתקה בכדי לצאת מההסתרת פנים, או אז 'הייתי נבהל'!

"כִּמּוֹ שְׁפָתוֹב, וַיִּסַּב חֲזָקָהּ פָּנָיו וְכוּ' וַיִּתְפַּלֵּל", מה התרחש שם באותה עת? הגיע נביא אמת, "ישעיה הנביא" בא אל חזקיהו המלך, ואמר לו: "מת אתה ולא תחיה", ולא עוד, אלא שגם עולם הבא לא יהיה לך! מת אתה – בעולם הזה, ולא תחיה – בעולם הבא!^ב ענה לו חזקיהו המלך: "כלה נבואתך וצא!", כך קיבלתי; אפילו 'חרב חדה' מונחת על צווארו של אדם אל יתייאש מן הרחמים!". 'ויסב' – חזקיהו המלך סובב פניו לקיר וביקש רחמים!

אומרת הגמרא; שישע' הנביא עדיין שהה בהיכל החיצון. בארמונו של המלך ישנם שני היכלות, 'תיכונה', ו'חיצונה', ישע' הנביא עדיין שהה בהיכל החיצון, וקיבל 'נבואה' נוספת: "לך אמור לחזקיהו בנבואה שיתרפא! ולא זו בלבד, אלא שיוסיפו לו עוד חמש עשרה שנים למנין חייו!".

הרי לא עברו דקות ספורות מאז שאמר לו חזקיהו; 'כלה נבואתך וצא'. בתחילה שלח הקב"ה לומר לו: "מת אתה בעולם הזה ובעולם הבא", אלא בגלל שחזקיהו סובב פניו לקיר, וביקש רחמים מה' יתברך, תיכף יצאה נבואה נוספת מלמעלה: "לך אמור לו, ויסף על ימיך חמש עשרה שנה!", וישע'.

הערות ומראי מקומות

ל. עי' ליקוטי מוהר"ן תו' קנ"ו, ותו' ע"ג תניינא.

לא. עי' ליקוטי מוהר"ן תניינא תו' י"ג "ופרעה הקריב".

לב. עי' ברכות דף י' ע"א.

הנביא נתן לו סימן לדבר^ל, ובתוך ימים ספורים חזקיהו כבר התהלך ובא לבית המקדש, התרפא לגמרי!

כאלו דינים שרו עליו, אולם לא היה עמהם 'ביטול תפילה', זוהי גדלותו!

נביא שאומר לו לאדם כאלו דיבורים, נביא אמת, ישעי' הנביא! נביא אמת אומר לו; "מת אתה ולא תחיה, מת אתה – בעולם הזה, ולא תחיה – בעולם הבא", והוא עונה לו: לא! לא! ומסובב פניו לקיר ומבקש רחמים מה' יתברך!

"הִינּוּ כְּשֶׁהוּא הַסְתַּרְתָּ פָּנִים ח"ו, דְּהִינּוּ בְּטוֹל תְּפִלָּה ח"ו, אֲזַּי הוּא דִּין קָשָׁה ח"ו, בְּחִינַת "הַסְתַּרְתָּ פָּנֶיךָ הַיְיָ נְבָהֵל".

פנים של חסד

"נמצא, שיצחק הוא בחינת דינא קדישא, שנמשך מצד החסד, הוא נמשך מצד החסד, מאברהם, בחינת "אברהם הוליד את יצחק".

"וזה מה שפרש רש"י על פסוק זה: 'לפי שהיו ליציני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה', הינו בחינת סטרא דמסאבא. הינו, שהדין של יצחק שנולד משרה, נמשך מסטרא דמסאבא, חס ושלום, שהוא בחינת אבימלך. ועל פן צר הקדוש-ברוך-הוא קלסתר פנים של יצחק דומה לאברהם והיו הכל מודים שאברהם הוליד את יצחק. פרוש שהדין הוא בחינת דינא קדישא, ומסטרא דאברהם בחינת חסד, נולד יצחק".

וכיצד יודעים להבחין בכך? הרי כל אדם עובר יסורים, גם אדם שאינו שומר תורה ומצוות סובל יסורים, אם כן כיצד יודעים להבחין בין 'דינא

כט פּרשת ויקהל, שנת תשל"ד

קדישא', ל'דינא דמסאבא? מהו ההבדל שניתן להבחין בו? אלא שלהבחין - יודעים להבחין בפניו של האדם! אחד שיסוריו נמשכים מ'דינא קדישא' - יצחק היה 'דינא קדישא', אולם פניו היו כפני אברהם! - כך אומרת הגמרא ל'.

הקדוש ברוך צר קלסתר פניו של יצחק כקלסתר פניו של אברהם. עד כדי כך שאברהם ביקש מה' יתברך שייתן בפניו סימני 'זקנה', כיוון שבתחילה לא היו יודעים להבחין ביניהם. היו אומרים: 'זהו אברהם' 'זהו אברהם', לשניהם היה קלסתר פנים דומה ל'!

יצחק הוא הרי 'דינא קדישא', אולם פניו היו כפני אברהם, היו לו פנים שמחות, יצחק! כמו אברהם אבינו, פנים של חסד!

ומכיוון שליצני הדור היו אומרים: "מאבימלך נתעברה שרה" - ששרה היא זו שהולידה את יצחק - הוא אינו בנו של אברהם כלל וכלל, הרי אברהם הוא 'חסד'! הראה להם הקדוש ברוך הוא, וצר צורת פניו של יצחק כפני אברהם ממש!

זהו ההבדל בין 'דינא קדישא'; אחד ששורה עליו 'דינא דמסאבא', פניו חשוכות, פנים של מרה שחורה. אולם אחד ששורה עליו 'דינא קדישא', אזי פניו כפני אברהם, פנים של חסד!

זהו מה שהרבי אומר כאן: "לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה", כך אמרו ליצני הדור, לצים! האמת היא שזהו 'דינא קדישא', אולם הלצים אומרים; "מאבימלך"...

הערות ומראי מקומות

לד. בבא מציעא דף פ"ז ע"א.

לה. בבא מציעא שם.

אכן כתוב על אנשי 'דור המבול' שנח היה מוכיחם - נח הוכיח את בני דורו. אמרו לו לנח: "והיה ויהיו דינים, הם יבואו בביתך תחילה!" כן אמרו לנח, כך מבוא במדרש. ומתושלח הרי נפטר באותה העת, באותם שבעת ימים נסתלק מתושלח הצדיק. אמרו לו בני דורו: "ככה?! אמרנו לך שהדינים ייחלו תחילה בביתך, הרי הנך רואה שמתושלח נסתלק!", כך אומר המדרש; "אה, הפורענות החלה בביתך תחילה".

אולם מה היה בסופו של דבר? הסוף היה, שכולם כלו ונאבדו!

"הם אומרים", כל אלו האנשים, הסטרא אחרא אומרת, שהדינים נמשכים מ'מסאבא'! אולם הרבי בא ואומר: לא, ישנם שני מיני דינים!

וזאת יכולים להבחין רק על ה'פנים'! אה, יצחק היו פניו כפני אברהם, אותה צורת קלסתר פנים! זהו סימן שאכן הדין נמשך מ'דינא קדישא'! אדם ששורים עליו דינים, ואעפ"כ פניו מאירות, שמחה שרויה על פניו, זהו 'דינא קדישא'!

(אחד הנוכחים: ישנם אנשים שאפילו 'דינא קדישא' אינו שורה עליהם, רק חסד לבד -) זהו וודאי טוב, זהו וודאי טוב! אולם 'זעירין אינון', הרי עובר מה שעובר, לפעמים עובר על האדם, מעטים הם אלו שיילך להם כסדר, 'חסד'!

הרי הקדוש ברוך הוא מנהיג כך. לפעמים כך, ולפעמים כך, עובר מה שעובר, אולם אם הפנים הם של 'אברהם'; "היו הכל מודים" - הודו כולם, שיצחק אינו מאבימלך, יצחק נולד מאברהם! וסימנך - שפניו הם כפני אברהם, פניו הם פני חסד, צורת פניו מאירה!

פרשת ויקהל, שנת תשל"ד לא

בראתי תורה תבלין

(רמ"ב: רבי אברהם בן רבי נחמן כותב, בהקדמה ל'ביאור הליקוטים', שכיום עיקר "תורה תבלין" הוא תורת הצדיק) **כך כן**, (רמ"ב: יוצא אם כן שעיקר לימוד התורה צריך להיות תורת הצדיק, כיוון שזהו עיקר החוסן כנגד היצר הרע¹).

רבי נתן כותב במכתב - הוא כותב לבנו²: "כשתשמור על הקביעות בלימוד ספריו של הרבי, אזי תזכה ללמוד אחר כך שיעורים בכל שאר הספרים", כך הוא כותב!

אדם צריך שיהיו לו שיעורים רבים בלימוד התורה, צריך ללמוד גמרא, וארבעה חלקי שולחן ערוך, צריכים ללמוד תנ"ך, יש הרבה מה ללמוד! צריכים לקבוע שיעורים רבים, וצריכים גם לקבוע שיעורים בספריו של הרבי! "כשתקפיד לקבוע לך שיעורים בספריו של הרבי, אזי תזכה לשיעורים גם בשאר הספרים!"

הערות ומראי מקומות

לז. עי' כוכבי אור - שיחות וסיפורים, אות י"א; גם מבאר מדברי רבנו ז"ל לענין הצדיקים יחידים הדורות, שקדם וירידת הצדיקים לזה העולם, יש ביכולת להיות איש קשר ועובד את ה', גם זולת זה הצדיק ותורתו, ומשבא לזה העולם אין ביכולת כלל לזכות זולתו וזולת תורתו למה שצריך לזכות. וכפי הנראה מדבריו הקדושים שזה נמשך מדרכי השם יתברך בהנהגת העולם זה לעמת זה, ובירידת הצדיק הרופא נפשות לזה העולם, ברפואות ותחבושות יקרות ונפלאות שלא נתגלו עדין מעולם, נתחדשים כנגד זה מחלות ומכאובים חדשים שלא היו עדין בעולם, ושאינן ביכולת לעמד כלל כנגדם, אם לא בסגלות ורפואות הצדיק שנתחדשו וירדו כנגדם באלה העתים, והבלתי מתרפא בהם אבדה תקנתו חס ושלום. ולפי כל זה תבין ותתבונן ברב ועצם חיוב והכרח הלמוד בתורה שבנסתר שזכינו על ידי רבנו ז"ל. כי הן המה התכלן המכרחים להיצר הרע שבבעת הזאת. שעל זה אמרו חכמינו ז"ל 'בראתי יצר הרע בראתי תורה תבלין' (מסכת קדושין דף ל' ע"ב).

לח. עי' עלים לתרופה מכתב רנ"ד; וכלל דברינו הנה שעקר תקון שלמות העצה הוא על ידי הספר הקדוש, בחינת (איוב לא) וספר כתב איש ריבי וכו'. על פן צריכין לזהר מאד ללמד הספר הקדוש הנה בכל יום, ולבקש ולחפש שם עצות טובות אמתיות. ועל ידי זה יזכה ללמד כל הספרים הקדושים המכרחים שהם ספר הפוסקים וכו'.

לט. עי' שיחות הר"ן אות ע"ו.

יוצא אם כן, שמהו באמת ה'תבלין'? תבלין זהו דבר שריחו נודף, 'ריח טוב', ריח זהו דבר שמתפשט, מתפשט! כשעוסקים בלימוד ספריו של הרבי, או אז יש זמן ללמוד שאר הספרים! ואכן למדים כל שאר הספרים! ללמוד, עלינו ללמוד כל הספרים!

(רמ"ב: אלא שבעיקר צריכים להשקיע מוחו בספרי רבינו מסתמא?) מה הכוונה ב'עיקר'?

ומהו 'טפל'??!

ה'עיקר', נראה שהכוונה היא ה'התקשרות'! להתקשר תמיד לצדיק, בין בלימוד התורה, בין בתפילה, בין בעשיית מצוות! ממילא יזכה על ידי זה ל'תבלין' של הצדיק, כיוון שיש לו בכל עת ה'התקשרות לצדיק'! הן בלימוד התורה צריכים התקשרות, הן בשאר כל המצוות צריכים להיות מקושרים^מ. וממילא העיקר הוא רק ה'תבלין' של הצדיק!

ה'תבלין' של הצדיק מתפשט בכל מקום, הריח הטוב נודף לכל המקומות!

רבי אברהם בן רבי נחמן אמר כך - הוא היה למדן מופלג, למדן נפלא - שמעתי פעם, בעת בוואי מהשיבה, בישיבה למדנו באותה עת 'יורה דעה', 'הלכות טריפות', שמעתי כיצד רבי אברהם בן רבי נחמן לומד קטע מ'הש"ך' בעל פה, הוא ידע את לשון הש"ך בעל פה, מילה במילה ממש! כזו בקיאות הייתה לו בש"ך שהוא ידע את לשון הש"ך בעל פה!

הערות ומראי מקומות

מ. עי' ליקוטי הלכות ה' בציעת הפת ה' אות כ"ג; על-פי הנ"ל מבאר שצריך כל אדם לכוון דעתו תמיד, בפרט בעת עוסקו בתורה ומצוות, שיהיה נמשך עליו ההארה מהצדיק האמת שעוסק תמיד לעורר ולהאיר שרשי נשמות ישראל על-ידי עסקו בתורה כנ"ל, כי זה דוּע ומובן לכל שאף-על-פי שהצדיק עוסק להביא הארה והתעוררות אפלו לפושעי ישראל, אף-על-פי-כן בודאי צריכין לזה גם אתערוּתא דלתתא מהאדם עצמו, בבחינת אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ בידוע. וכל מה שהאדם מכוון דעתו לזה ביותר, ועוסק בתורה ביותר, בודאי נמשך עליו הארה ביותר, עד שיזכה לשוב לה' ויתברך בשלמות.

פרשת ויקהל, שנת תשל"ד

ומהיכן הוא זכה לכך? 'מאמרי חז"ל', געוואלד, נורא, מהיכן הוא זכה לכך? מכיון שהוא עסק רבות בלימוד ספריו של הרבי! בעצותיו של הרבי! או אז היה לו זמן ללמוד גם כל שאר ספרים הקדושים^{מא}! הנך מבין? הכל נכנס במוחו, וזהו זיכרון לכל דבר! זהו 'תבלין' נפלא, כמו תבלין, בשמים, ריחם נודף! (חסר ההמשך).

(רבי שמואל צצ'יק: רבי נתן אמר פעם, היה זה בצום תענית אסתר, "הרי עוד מעט יאמרו: ביום צום תעניתנו כי בצרה גדולה אנחנו!".)

רבי נחמן טולטשינ'ער נכנס עם המגילה בידו כששמחת פורים נסוכה על פניו, בתענית אסתר קודם תפילת מנחה. אמר לו מוהרנ"ת: "הרי עוד מעט יאמרו, כי בצרה גדולה אנחנו, סימן הוא שכעת עדיין לא הזמן לנהוג כבפורים..."

הערות ומראי מקומות

מא. עי' ליקו"מ תר' ק"י ענין "לא ימוש".

**דרושים נציגים להפצה
בכל ארץ ישראל**

להצטרפות חייגו:

0548.432.460

חסיד ברסלב יקר!

טול חלק בהוצאות

הדפסת הגליון מדי שבוע.

חתום על הודאת קבע.

והיה שותף בהפצת אור הצדיק!

לתרומות: 0548.432.460